



**TILSYNSUTVALGET  
FOR DOMMERE**

**KLAGE FRA ADVOKAT A, PÅ LAGDOMMER B, X LAGMANNSRETT.  
SAK NR 1/05.**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 14. mars 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Inger Lise Gjörv. Sistnevnte møtte som vararepresentant for Wenche Frogn Sælleg, som hadde forfall.

Ved brev av 12. januar 2005 har advokat A inngitt klage på lagdommer B ved X lagmannsrett. Klagen gjelder manglende salærfastsetting og oppgjør av innsendt salæroppgave. Klagen er forelagt lagdommer B til uttalelse. Embetsleder er orientert om klagen og har også kommet med en uttalelse i saken. Advokat A har senest tilskrevet utvalget ved brev av 9. februar, med kommentarer til dommerens uttalelse.

Saksforholdet er i korthet og i grove trekk følgende:

Advokat A var tiltaltes forsvarer i en større drapssak. Denne saken har versert i rettsapparatet over flere år og i alle instanser. Tingretten avsa dom i saken i 1997, etter ankebehandlingen avsa X lagmannsrett frifinnende dom i 1998. I kjølvannet av denne avgjørelsen har det versert flere saker. I tilknytning til nærværende klagesak bemerkes at det bl.a. har vært fremsatt krav fra den opprinnelige tiltalte om krav om erstatning for uberettiget straffeforfølgning og begjæring om gjenopptakelse. Etter at Høyesterett opphevet lagmannsrettens første kjennelse i gjenopptakelsessaken, har saken vært hjemvist til fortsatt behandling i lagmannsretten. Lagmannsretten har truffet ny avgjørelse, som pr i dag er påkjært til Høyesterett.

I dette sakskomplekset har flere forsvarere og/eller prosessfullmektiger gjort tjeneste på begge sider. Med unntak for straffesakens behandling for lagmannsretten, har advokat A representert vedkommende klient i alle sammenhenger.

Prosessfullmektigene ved lagmannsrettens fornyede behandling av gjenopptakelsessaken, fikk av lagdommer B frist til 27. august 2004 for inngivelse av sine respektive salæroppgaver til retten. Den 17. august 2004 fremsatte advokat A et salærkrav på kr. 167 567,40 for arbeid utført i perioden februar/mars 2003 – august 2004. Kravet refererer seg utelukkende til A's arbeid i forbindelse med lagmannsrettens fornyede behandling av gjenopptakelsessaken. På tidspunktet for advokatens inngivelse av klagen til tilsynsutvalget, var det ikke foretatt oppgjør av den innsendte salæroppgaven.

Ved brev av 19. januar 2005 fra lagdommer B til advokat A, redegjør dommeren for bakgrunnen for at rettens gjennomgang av salæroppgaven har tatt så vidt lang tid, og det opplyses at retten vurderer å sette ned salærkravet. Advokat A oppfordres til å tilkjennegi sine synspunkter på de opplysninger som fremkommer i rettens brev, og det opplyses at lagmannsretten raskt vil kunne ta stilling til om hele eller bare deler av det fremsatte krav kan godtas så snart retten blir kjent med advokat A's synspunkter.

Advokat A besvarer ovennevnte brev fra lagdommer B ved brev av 24. januar 2005. Han argumenterer i dette brev for at det arbeid han har nedlagt i denne saken, har vært fullt ut nødvendig. A påpeker i dette brev at han finner det bemerkelsesverdig at lagmannsrettens gjennomgang av hans salæroppgave nådde sin slutt samme dag som advokaten antar at hans klage ble mottatt av lagdommer B. Advokat A mener at dette påfallende sammentreff i tid er egnet til å svekke tilliten til dommerens uavhengighet, og advokaten fremsetter i samme brev en inhabilitetsinnsigelse overfor lagdommer B, samt alle øvrige dommere i X lagmannsrett.

Advokat A har i anledning klagen i hovedsak vist til følgende:

I henhold til salærforskriftens § 6 skal retten fastsette og utbetale salæret innen 30 dager. På tidspunktet for innsendelse av klagen til tilsynsutvalget, var denne 30-dagersfristen allerede oversittet med 3,5 måneder. Advokat A er uenig i lagdommer B's påstand om at fristen i salærforskriften kun gjelder de opplagte salærfastsettelse. Det vises til at en slik begrensning verken fremgår av regelverket eller uttalelser til denne bestemmelsen.

Advokat A har ingen forståelse for at gjennomgangen av hans salærkrav har tatt så vidt lang tid. Det vises i denne sammenheng bl.a. til at det ikke kan være store vanskeligheter forbundet med vurderingen av hans salærkrav, da hans salær i detalj er nedfelt for hver dag. Han er videre kjent med at de øvrige involverte advokatene i saken har mottatt oppgjør for sine krav.

Som redegjort for i saksfremstillingen ovenfor, hevdes at lagdommer B's brev av 19. januar 2005 er direkte foranlediget av klagen, og det anføres at det er svært uheldig at dommeren ikke viste til A's brev da han redegjorde for at salæret ble vurdert nedsatt. Det påpekes også at det er problematisk at tilsynsutvalgets vurdering av klagen vil kunne være avhengig av lagdommer B's avgjørelse i salærsaken. En eventuell nedsettelse av salæret vil overfor utvalget kunne forsvare at en 5 måneders gjennomgang av kravet har vært nødvendig.

Det er vanskelig å tro at lagdommeren har foretatt en gjennomgang av hans salærkrav i alle de måneder kravet har blitt stående uoppgjort. Videre anføres det at selv om retten i disse månedene rent faktisk har vurdert det angjeldende salærkrav, er en periode på 5 måneder under enhver omstendighet for lang tid, og i strid med salærforskriftens § 6.

På denne bakgrunn ønskes tilsynsutvalgets vurdering av om lagdommeren har opptrådt i strid med god dommerskikk ved å unnlate å fastsette salæret.

Lagdommer B har i hovedsak uttalt følgende:

Han kan ikke se at det er grunnlag for å rette bebreidelser mot retten eller ham selv med hensyn til hvordan arbeidet med å vurdere salæroppgaven har blitt håndtert.

Det vises til at fristreglene i salærforskriftens § 6 gir anvisning på en skjønnsmessig vurdering, hvor fristen på 30 dager må forbeholdes de opplagte og ikke kompliserte salærfastsattelser. Det antas at det kun i helt spesielle tilfeller vil være aktuelt å overskride denne fristen, men dette har vært helt nødvendig i den foreliggende sak.

Det vises i denne sammenheng videre til at det for lagmannsretten er av sentral betydning å påse at den enkelte advokat honoreres for sitt arbeid i samsvar med det faktiske timetall, og at det salær som faktisk utbetales står i forhold til det arbeid som har vært rimelig og nødvendig. Kontrolloppgaven forbundet med advokat A`s salæroppgave har vært omfattende, og lagmannsretten har brukt forholdsvis lang tid på dette arbeidet.

Påstanden om at rettens foreløpige standpunkt om å beskjære arbeidsoppgaven henger sammen med den klage som er til behandling i tilsynsutvalget, tilbakevises. Det er ikke riktig.

Endelig opplyses at pga. den nå fremsatte inhabilitetsinnsigelsen, vil salærkravet formodentlig ikke bli behandlet før Høyesteretts kjæremålsutvalg har tatt standpunkt til inhabilitetsspørsmålet, jf. domstoloven § 119 første ledd.

Førstelagmann C bekrefter at kontrolloppgaven forbundet med advokat A`s salæroppgave har vært omfattende. Sett hen til sakens omfang og kompleksitet kan førstelagmannen ikke se at lagmannsretten på noen som helst måte har brukt uforholdsmessig lang tid på sakens forberedelse.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptre i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

I nærværende sak er det på det rene at advokat A har krav på å få sitt salær fastsatt av det offentlige, i dette tilfellet av retten. Videre følger det av salærforskriften at retten så vidt mulig skal behandle kravet og fastsette salæret innen 30 dager. Tilsynsutvalget ser det ikke som sin oppgave å gå nærmere inn i en fortolkning av denne forskriften, men tillater seg likevel å bemerke at bestemmelsen må anses som en "ordensforskrift", og at det nok forekommer at domstolene i enkelttilfelle bruker lenger tid, uten at dette dermed er kritikkverdig eller resulterer i sanksjoner av noen art.

I nærværende sak ble advokaten gitt en konkret frist for innsendelse av arbeidsoppgave. Det er ikke noe krav etter salærforskriften at retten skal sette slik frist, og vanligvis blir det heller ikke gjort. Den nevnte salærforskriften forutsetter at oppgaven skal sendes inn senest 3 måneder etter at saken er avsluttet, jf. forskriften § 5. Når dommeren, som her, gir advokaten en bestemt frist som er vesentlig kortere enn nevnte tremånedersfrist, vil imidlertid advokaten med en viss rett kunne forvente relativt rask behandling av kravet.

Dette bekreftes for så vidt også i nærværende sak, idet lagdommer B i sin uttalelse av 2. februar til utvalget i relasjon til den fastsatte fristen har uttalt at ”retten så for seg at den skulle kunne ferdigstille sin avgjørelse tidligere enn det som senere viste seg å være tilfellet”.

På det tidspunktet advokat A sendte sin klage til tilsynsutvalget, var det gått ca 4 ½ måned etter at arbeidsoppgaven var sendt til retten. Det er ikke dokumentert fra noen side at det i løpet av denne perioden har kommet noen henvendelse fra dommerens side med anmodning om ytterligere opplysninger eller lignende. Advokat A fremholder på sin side at hans regnskapsmedarbeider gjentatte ganger har purret på salæret, uten at noe er skjedd.

Tilsynsutvalget er ikke i tvil om at det dreier seg om et omfattende sakskompleks, og at dommeren kan ha hatt behov for ekstra tid til gjennomgang av advokatens arbeidsoppgave. Imidlertid fremgår det av sakens opplysninger at alle advokater som hittil har vært involvert i saken, inklusive advokat A selv, inntil nå har fått sine salærkrav behandlet og salæret fastsatt for de ulike deler av saken etter hvert som avgjørelsene er truffet. Det som synes å gjenstå, er advokat A`s krav vedrørende perioden mars/februar 2003 – august 2004, og det synes også klart at kravet refererer seg til arbeid med nevnte gjenopptakessak.

Partene har gitt relativt omfattende redegjørelser for sakskomplekset og lagt ved utskrift av de mest sentrale avgjørelsene. Tilsynsutvalget anser det unødvendig å gå nærmere inn på dette. Utvalget tilskrev lagdommer B ved brev 18. januar 2005 og ba om uttalelse til advokat A`s klage. Dagen etter, muligens samme dag som dommeren mottok klagen, skriver dommeren så brev til advokaten der han varsler en mulig nedsettelse av salæret. Etter tilsynsutvalgets oppfatning er det ingen ting å si på de spørsmål dommeren i denne forbindelse stiller til advokaten. Dommeren skriver bl.a. følgende:

”Fra tidligere er De godskrevet et betydelig salærkrav, et salærkrav som langt overstiger det salærkrav som Deres motpart for lagmannsretten har krevet, og senere er tilkjent.

Lagmannsretten har hatt en ganske omfattende oppgave med å undersøke, og forsikre seg om, at De bare honoreres en gang for det arbeid som er utført. Det har nødvendiggjort en grundig gjennomgang av de arbeidsoppgaver De har innsendt, og dette har tatt tid, hvilket beklages.

Lagmannsretten vurderer å sette ned Deres siste fremsatte salærkrav.....”

Deretter redegjør dommeren nærmere for årsaken til at kravet vurderes nedsatt, og nevner helt konkrete omstendigheter som begrunner en slik vurdering.

Det er tilsynsutvalgets oppfatning at lagdommer B ikke kan bebreides at han tar opp de forhold som påpekes i hans brev av 19. januar 2005, noe klageren for så vidt heller ikke har anført. Det er dommerens plikt etter salærforskriftens bestemmelser å påse at det oppførte salærkrav ikke overstiger det som anses rimelig og nødvendig, sakens art tatt i betraktning. Utvalget har ingen grunn til å tro at det ikke har vært arbeidet med saken, noe som også bekreftes ved førstelagmannens uttalelse. Sistnevnte viser bl.a. til at kontrolloppgaven har vært omfattende, at lagmannsrettens Økonomikontor har vært involvert, og at det har vært nødvendig å innhente saksdokumenter fra fjernarkivet.

De forhold lagdommer B påpeker i brevet til advokat A, er imidlertid forhold som han etter utvalgets oppfatning burde tatt opp på et vesentlig tidligere tidspunkt enn han har gjort.

Under enhver omstendighet burde han varslet advokaten om at behandlingen av salærkravet måtte antas å ta vesentlig lengre tid enn forutsatt. Dersom han hadde gjort det, og begrunnet sitt syn, ville advokaten hatt foranledning til å bistå med nærmere opplysninger og supplerende uttalelse på et tidligere tidspunkt. Det er etter utvalgets oppfatning ikke i samsvar med god dommerskikk å la et krav av denne art bli liggende tilsynelatende ubehandlet i så lang tid, uten at man varsler advokaten om forsinkelsen og årsaken til denne. Og ikke minst må det gjelde i et tilfelle som dette, hvor det dreier seg om et beløp av betydelig størrelse. I tillegg til at han ikke får salæret utbetalt, lider advokaten dessuten et rentetap.

Etter en samlet vurdering finner tilsynsutvalget at lagdommer B ved sin sene saksbehandling, og særlig ved hans unnlattelse av å varsle advokat A på et tidligere tidspunkt, har handlet i strid med god dommerskikk, og at hans forsømmelse kvalifiserer for disiplinærreaksjon i form av kritikk.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig  
vedtak:

Lagdommer B gis kritikk for å ha overtrådt de plikter stillingen medfører og dermed for å ha optrådt i strid med god dommerskikk.

\* \* \* \* \*

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes førstelagmannen i X lagmannsrett, Domstoladministrasjonen og Justisdepartementet til orientering.